

Prípadová štúdia

Starostlivosť o biodiverzitu v národných parkoch

Foto: Csaba Centeri

Základné informácie

Hlavného realizátora:

Niekoľkých národných parkoch

Začiatok praxe: 1964

Poloha: Maďarsko

Internetové odkazy: [Správy](#)

Zapojené organizácie:

Ostatné: riaditeľstvá národných parkov
a platení zamestnanci alebo najatí

pracovné sily (pastieri oviec,
hovädzieho dobytku, rangeri atď.)

Celková plocha pôdy obhospodarovanej v ha:

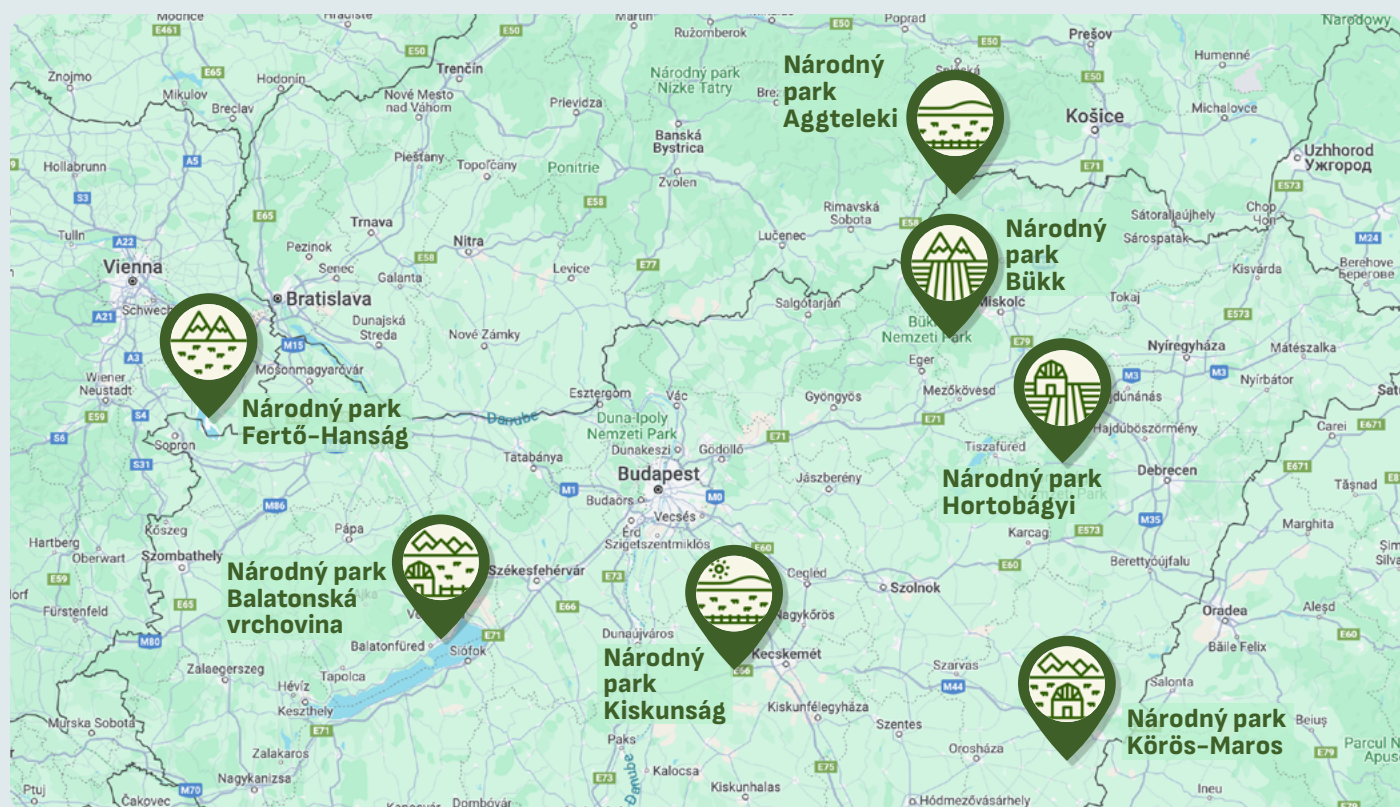
cca 10–100 ha na národný park

Vlastníctvo pôdy využívanéj na sezónne pasenie:

State owned

Hlavné produkty:

- Starostlivosť o krajinu
- Mäso

Úvod/zhrnutie

Pasenie hospodárskych zvierat sa uplatňuje ako jeden z nástrojov starostlivosti o biodiverzitu na väčších plochách v národných parkoch. Presuny zvierat sa uskutočňujú na krátkych, menej ako jednodňových trasách a medzi pastvinami. Pastva sa využíva na kŕmenie a/alebo na obhospodarovanie trávnatých plôch, keď je potrebné udržiavať malú výšku trávy kvôli ochrane biotopov a druhov, napr. v Maďarsku mimoriadne vzácnnej vretenice malej. V záujme zachovania genetickej rozmanitosti hospodárskych zvierat sa pri pasení využívajú staré uhorské plemená.

Situácia pred spustením/zmenou/pokračovaním

V národných parkoch na území Maďarska sa nachádzajú viaceré typy fariem. Jedna z najstarších známych fariem bola založená na území jedného zo súčasných národných parkov, ešte pred jeho vyhlásením však zanikla. Niektoré farmy začínali fungovať v čase, keď bol vyhlásený prvý maďarský národný park. Sú teda rovnako staré ako najstarší národný park v Maďarsku a v roku 2023 dosiahli 50 rokov svojej existencie. Hoci sa väčšinou nachádzajú na nížinách, existuje aj niekoľko výnimiek. Balatonská vrchovina, Bükk a Aggtelek majú charakter menších pohorí, všetky sú však nižšie ako 1000 m n. m.

Popis činnosti spojený s transhumanciou

Krajinné typy

Kategorizácia (Corine Land Cover):

- Nížinné alebo horské trávnaté plochy
- Trávnaté plochy na pôdach ovplyvnených soľou
- Lúčne pôdy
- Rašeliniskové lúky

Animal type/breed

The main purpose of all the grazing is to preserve genetic diversity. In the national parks ancient Hungarian breeds are grazing (grey cattle, hucul and lipicai horse, racka and cigája sheep), or breeds believed to have connection with the Hungarian history (przewalsky horse).

Zvieratá – typ/plemeno

Kvôli zachovaniu genetickej diverzity sa za účelom zabezpečenia pastvy v maďarských národných parkoch chovajú viaceré tradičné uhorské plemená hospodárskych zvierat (sivý dobytok, huculský a lipicánsky kôň, plemená oviec racka a cigája) alebo zvieratá, pri ktorých sa predpokladá súvislosť s maďarskou históriou (kôň Przewalského).

Stádo huculov v národnom parku Aggtelek. Foto: Gábor Szelényi

Pohybové vzorce

Pri presune hospodárskych zvierat prevažuje horizontálny smer. Vertikálne presuny sa usku- točujú v menšej miere, napr. v súvislosti so zimným ustajnením alebo s prechodom k vyš- šie položeným trávnatým plochám.

Forma spolupráce

Horizontálna

Hrozby a výzvy

Pasenie hospodárskych zvierat v národných parkoch sa stretáva s rôznymi výzvami. Sucho, ekonomické krízy a vojna spôsobili nárast cien všetkých vstupov pre poľnohospodárstvo. Ten má zas za následok výrazný pokles počtu poľ- nohospodárskych podnikov a fariem. Vyskytujú sa aj administratívne problémy s dotáciami a problémy s byrokraciou. V neposlednom rade, výzvou je aj získavanie zamestnancov, akými sú napr. pastieri. Hoci národné parky ponúkajú dobré platové ohodnotenie, počet žiadostí je veľmi obmedzený.

Prijaté rozhodnutia

Odôvodnenie

Dôvod pre začatie uskutočňovania transhu- mancie bol pri maďarských národných parkoch ekologický (t. j. ochrana biodiverzity).

Rozhodnutie pre druh zvierat/konkrétne plemeno

Druhy zvierat a špecifické plemená sa vyberajú s cieľom chrániť ich genetickú rozmanitosť.

Rozhodnutie o systéme produkcie

Systémy produkcie jednotlivých fariem sa líšia. Môžu sa vyskytovať všetky typy produkčných systémov.

Multifunkčné aspekty

Napriek produkcii mäsa je starostlivosť o bi- odiverzitu, krajinu, životné prostredie a klímu v tomto kontexte najdôležitejšia, pretože bezprostredne súvisí s poslaním a úlohou ná- rodných parkov.

Letná stajňa pre huculské kone v národnom parku Aggtelek.
Foto: Gábor Szélényi

Tréning zručností pre založenie a rozbehnutie podnikania

Výmena na národných súťažiach.

Ďalšie kroky do budúcnosti

Produkcia predajných výrobkov nie je hlavným účelom vykonávanej činnosti. Avšak nájdenie odberateľa, ktorý ocení vysokú kvalitu poskyto- vaných produktov je vždy dôležitou úlohou.

Existuje niekoľko tradícií, ktoré však nie sú za- merané na transhumanciu, ale na všeobecný chov hospodárskych zvierat, napr. organizo- vanie festivalov (napr. festival ovčieho guláša, festivaly výroby klobás atď. za účelom propa- gie miestnych produktov).

Povzbudenie a odporúčanie zo strany realizátora

Priaznivý ekologický stav trávnatých plôch a lúk a ochrana tradičných plemien hos- podárskych zvierat sú v tomto prípade najvýznamnejšími prínosmi. Najväčšími výzvami sú klimatické zmeny (sucho), fi- nancie a byrokracia.